

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se
S2023/03032

Betänkandet För barn och unga i samhällsvård (SOU 2023:66)

1. Övergripande synpunkter

Förvaltningsrätten har i huvudsak inte funnit anledning att invända varken mot utredningens bedömningar eller förslag. Dock anser förvaltningsrätten att förslagen i vissa delar behöver förtydligas, justeras och ytterligare övervägas.

Förvaltningsrätten förutsätter vidare att förslagen i betänkandet samordnas med andra utredningar på området, t.ex. ”Förbättrade möjligheter för barn att utkräva sina rättigheter enligt barnkonventionen (SOU 2023:40)” och ”Inspektionen för vård och omsorgs redovisning av Uppdrag att tillgängliggöra och upprätta ett nationellt register över HVB och stödboenden för barn och unga samt särskilda ungdomshem (Diarienummer: S2021/02373)”.

2. Synpunkter på specifika avsnitt

2.1 Socialnämndens ansvar för en stärkt vårdkedja (avsnitt 5)

Att kravet på att vården ska inledas utanför det egna hemmet i 11 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) tas bort kan vålla frågetecken avseende när ett omhändertagande ska anses verkställt, vilket bl.a. påverkar tidsfristen för nämndens ansökan om fortsatt vård. Trots den föreslagna justeringen av 10 § LVU anser förvaltningsrätten att det kan uppstå situationer där det inte är tydligt när vården av den unge har påbörjats, t.ex. om den unge har avvikit eller har växelvist boende hos olika vårdnadshavare. Förvaltningsrätten föreslår därför att bestämmelserna kompletteras på så vis att det blir tydligt när ett omhändertagande är verkställt.

Förvaltningsrätten anser vidare att det bör framgå av bestämmelserna i LVU vad konsekvensen blir om de föreslagna särskilda villkoren inte följs; att det då kan bli fråga om en placering utanför det egna hemmet (jfr betänkandet s. 1065).

Förvaltningsrätten anser även att frågan om rätt till offentligt biträde vid överklagande av beslut om särskilda villkor bör övervägas, särskilt med

anledning av att beslut om särskilda villkor kan vara mycket ingripande i förhållande till den unge.

Förvaltningsrätten föreslår också att begreppet vistelsebeslut i 6 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) i stället bör benämnas placeringsbeslut. Detta för att ordet vistelse har en annan betydelse och sammanhang i lagens 2 a kap. 1 §. Förvaltningsrätten efterfrågar vidare ett förtydligande av prövningsramen hos de allmänna förvaltningsdomstolarna när beslut enligt denna bestämmelse överklagas.

2.2 Stärkt kvalitet i familjehemsvård (avsnitt 6)

Förvaltningsrätten anser att de föreslagna ändringarna i denna del är lovvärda. Det gäller t.ex. förslaget att dela upp familjehem i olika familjehemskategorier, vilket framstår som positivt för att vården för barn och unga ska bli bättre anpassad för det enskilda behovet. Dock har de föreslagna nya och ändrade bestämmelserna i 6 kap. socialtjänstlagen blivit svåra att överblicka (se nedan). Vissa bestämmelser av verkställighetskaraktär skulle dessutom med fördel kunna ges i förordning i stället.

2.3 Register över familjehem för barn och unga (avsnitt 7)

Förvaltningsrätten anser, i likhet med utredningen, att syftet med registret och de fördelar som det kan ge när det gäller att skapa ett enhetligt register för familjehemsverksamhet för att matcha barn och unga med lämpliga familjehem överväger de integritetsproblem som finns med denna typ av registrering av enskilda.

Direktåtkomst till uppgifter i registret föreslås regleras i lagen. Det är också det hittills brukliga sättet att reglera direktåtkomst – i lag. I det fortsatta arbetet bör dock övervägas att i stället genomföra en sådan teknikneutral lösning för elektroniskt utlämnade av uppgifter bl.a. direktåtkomst som föreslås för de nya databaslagarna på bl.a. skatte- och tullområdena (se betänkandet SOU 2023:100).

2.4 Tillgång till jämlik hälso- och sjukvård och tandvård (avsnitt 9)

Förvaltningsrätten har i sig inget att erinra mot den föreslagna ändringen i 32 § LVU. Bestämmelsen kan dock komma att innebära att de allmänna förvaltningsdomstolarna i större utsträckning behöver ta ställning till om en läkarundersökning är behövlig inför prövning av en ansökan om beredande av vård, vilket i sin tur kan ha påverkan på domstolarnas handläggning av målen och innebära överväganden i förhållande till de tidsfrister som domstolen har att förhålla sig till enligt LVU. Förvaltningsrätten vill därför framhålla att domstolen anser att tyngdpunkten i bedömningen av om en läkarundersökning är behövlig inför en ansökan om beredande av vård även fortsatt bör ligga hos socialnämnderna.

2.5 Fortsatt samhällsvård efter 18 års ålder och stöd efter samhällsvård (avsnitt 11)

Förvaltningsrätten anser att det bör förtydligas i den föreslagna 4 kap. 1 d § socialtjänstlagen hur länge barnet eller den unge ska ha samhällsvårdats för att ha rätt till de insatser som föreslås i bestämmelsen. Förvaltningsrätten anser även att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet behöver ytterligare övervägas om denna rätt till bistånd ska gälla ända till 25 års ålder (jfr. de andra nordiska länderna).

2.6 Konsekvensanalys (avsnitt 12)

Förvaltningsrätten anser att det är en brist att utredningen helt har förbisett att förslagen har konsekvenser för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Detta trots att det lämnas flera förslag som har påverkan på målflödet i förvaltningsdomstolarna. Förslagen innebär bl.a. att flera olika beslut kommer att kunna överklagas till förvaltningsrätterna, vilket sannolikt kommer att innebära en ökad måltillströmning och ökade kostnader för domstolarna. Det införs också nya bestämmelser för domstolarna att förhålla sig till inom ramen för befintliga måltyper.

Enligt förvaltningsrättens uppfattning behöver konsekvenserna och kostnaderna för förvaltningsdomstolarna utredas och redogöras för samt beaktas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Utöver de förslag som kan komma att påverka förvaltningsrätternas handläggning av målen (se t.ex. ovan under punkten 2.4) har förvaltningsrätten bl.a. uppmärksammat nedanstående nya beslut som enligt förslagen i utredningen kommer att kunna överklagas till de allmänna förvaltningsdomstolarna.

- A. Beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen avseende prövning av behov av fortsatt vård enligt den nya bestämmelsen i 6 kap. 6 h § samma lag.
- B. Beslut om insatser efter samhällsvård (upp till 25 års ålder) enligt 4 kap. 1 d § socialtjänstlagen.
- C. Beslut om var den unge ska vistas under vårdtiden enligt 6 kap. 5 § socialtjänstlagen.
- D. Beslut om tillstånd att vara familjehem enligt 6 kap. 6 d § socialtjänstlagen.
- E. Beslut om återkallelse av tillstånd att vara familjehem enligt 6 kap. 6 g § socialtjänstlagen.
- F. Beslut om särskilda villkor för den unge enligt 11 a § LVU när han eller hon vårdas i det egna hemmet.

3. Synpunkter på lagtext

3.1 Förslag till lag (0000:000) om register över familjehem för barn och unga (avsnitt 1.1)

2 §

Förvaltningsrätten föreslår att ”och förvalta” ska läggas till efter ”ansvara för” i föreslagen lagtext. Det överensstämmer med avsnittet 7.6.5 i utredningen.

10 §

Texten i paragrafen överensstämmer inte med texten på s. 1053. Det behöver klargöras.

13 §

Förvaltningsrätten föreslår att en hänvisning till artikel 9.1 dataskyddsförordningen bör införas för att tydliggöra vad som avses med känsliga uppgifter.

15–20 §§

Förvaltningsrätten anser att bestämmelserna har olika syften och gäller olika situationen. Underrubriker skulle kunna göra detta tydligare och förenkla tillämpningen.

23 §

Förvaltningsrätten anser att bestämmelsen är överflödigt och föreslår att den tas bort.

3.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (avsnitt 1.3)

13 §

Förvaltningsrätten föreslår att punktform ska användas även i andra stycket för att göra bestämmelsen mer konsekvent (jfr. även 6 kap 8 § socialtjänstlagen).

3.3 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453) (avsnitt 1.5)

5 kap. 1 d §

Förvaltningsrätten föreslår att det i bestämmelsen bör införas en hänvisning till 6 kap. 1 a §, vad som avses med samhällsvård.

6 kap.

Förvaltningsrätten föreslår att kapitlet förses med underrubriker och en förbättrad struktur. Tillståndsgivningen av familjehem skulle exempelvis kunna regleras under en egen rubrik. Vissa bestämmelser skulle med fördel kunna regleras i förordning i stället (se nedan).

6 kap. 1 a §

Förvaltningsrätten föreslår att första stycket delas upp i punkter för att göra bestämmelsen tydligare.

6 kap. 6 c §

De föreslagna bestämmelserna i stycke tre-fem är exempel på regler som enligt förvaltningsrättens uppfattning skulle kunna ges i förordning. Ytterligare exempel finns i de föreslagna 6 kap. 7 c och 7 d §§

6 kap. 6 h §

Förvaltningsrätten anser att bestämmelsen bör delas upp i två stycken för att bli tydligare.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Cecilia Mauritzon efter föredragning för lagmannen Eva-Lotta Hedin. Föredragande har varit föredragande juristerna Sofia Blom och Anna Löfquist.

Cecilia Mauritzon

Sofia Blom

Anna Löfquist